

будь-які експерименти приречені на провал. Спілкуючись з учителями під час навчання, я переконалася – вони в захопленні, адже цей проект здійснив прорив у підготовці наших дітей. Він також добре «накладається» на нові державні стандарти початкової освіти. У ньому закладено інтегрований підхід до формування наукової картини світу, зокрема і на основі міжпредметних зв'язків. Важливо, що проект є доступним для всіх дітей, які мають і відчувають внутрішній потенціал щодо особливих досягнень. На їх виявлення і подальший супровід спрямована методика проекту, що дає цілісне уявлення про обстеження і вивчення особистісних задатків. У цьому експерименті спостерігаємо і професійне зростання вчителів, зокрема шляхом менторства, коли не лише розробники проекту, а й учасники другого–третього року експерименту навчають педагогів-початківців.

– 3 якими побажаннями чи пропозиціями Ви б звернулися до розробників проекту?

– Важливо, щоб Ірина Володимирівна зі своєю командою продовжували його розроблення для середньої і старшої школи, що забезпечить реалізацію результатів проекту в нових державних стандартах. Сьогодні кількість дітей з швидким реагуванням, які потребують більше знань і уваги, зростає, і не підготовленому вчителю буде складно працювати з учнями початкової школи, особливо зі старшими дітьми,

коли в них починаються фізіологічні зміни і вони стають вразливішими, педагогічно проблемними. Тож необхідно з першого класу навчати, як мислити і долати перешкоди, готуючись до середньої школи і профільного або поглибленого навчання. Відзначу відповідальність розробників проекту, адже в історії педагогіки відомі випадки, коли гарні експерименти залишалися на рівні початкової школи і раніше окреслені підходи не набували розвитку. У такому разі губляться і батьки, і діти, для яких починається психологічний злам.

Я щиро вдячна авторам за громадянську позицію, адже проекти, зміст навчання яких ґрунтується на культурі й традиціях нашого народу, сприяють формуванню патріотів, еліти нації, примножують інтелект України. Автори проекту вірять в наших дітей разом із нами, вчителями Київщини. Велика подяка Міністерству освіти і науки за те, що Київському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти було довірено підготовку вчителів до роботи в проектних класах, а також пресі за висвітлення ідей проекту, адже виховувати треба на позитиві.

– Дякуємо за цікаву розмову, Наталіє Іванівно. Сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

*Інтерв'ю підготувала
Анжеліна ПУГАЧ*

Георгій Даниленко: «У проекті імпонує те, що в рамках високої технологізації створено умови емоційного впливу вчителя на розвиток дитини»

Інтерв'ю з доктором медичних наук Георгієм Даниленком

– Георгію Миколайовичу, як Ви долучилися до науково-педагогічного проекту «Інтелект України» і що передбачає Ваша діяльність?

– Очолити групу медико-психологічної підтримки проекту мені запропонувала його автор Ірина Володимирівна Гавриш. Йшлося насамперед про те, щоб з погляду здоров'язбереження школярів надати оцінку організації навчально-виховного процесу, умов, в яких діти перебувають, їхнього стану під час навчання. Зазначу, що поняття «умови» розуміється як об'єктивне оточення учнів, частково психологічне і соціальне довкілля, а «стан дітей» – як стан їхнього здоров'я та медико-соціальні аспекти життєдіяльності. Перспектива участі в проекті виявилася надзвичайно привабливою, оскільки

це збігається з проблематикою досліджень відділу гігієни дітей шкільного віку та підлітків Інституту охорони здоров'я дітей і підлітків НАМН України, який я очолюю. Упродовж дев'яноста років Інститут займається проблемами здоров'язбереження дітей і підлітків від 6 до 17 років, а наш відділ досліджує проблеми школи починаючи з 40–50-х років минулого століття. Ми активно співпрацюємо з навчальними закладами в цьому напрямі, зокрема щодо питань працездатності учнів. Перше враження від проекту було пов'язане із зацікавленням. Коли ж ми побачили, як проблеми піклування про здоров'я школярів вирішуються на практиці, зрозуміли, що ці підходи нам імпонують, оскільки в них багато нового для лікарів, передусім з погляду профілактики. Участь дітей у проекті відкриває для них великі можливості, однак питання здоров'язбереження потребують пильної уваги. Це пов'язано переважно

Наші фахівці намагаються показати, які проблеми зі здоров'ям дітей виникають, якщо не дотримуватися правильної організації їхньої життєдіяльності. У цьому контексті важливою є проблема розвантаження учнів. Організація фізкультхвилинок та окремих фізичних вправ під час уроку нас зацікавила, оскільки дітям це подобається. Наслідуючи вчителя, вони імпровізують. Звичайно, все це потребує певного коригування, однак очевидним є усвідомлення учнями цінності власного здоров'я, турбота про себе.

– Яким є зміст досліджень?

– По кожній дитині створюється база даних з урахуванням біоетики, де фіксується стан учня в просторі

з особливістю учнівського контингенту: в дітей, які мають значні досягнення у навчальній діяльності, зазвичай є проблеми зі здоров'ям. Адже відомо, що природа в чомусь щедро обдаровує, а в чомусь обмежує.

– Як практично здійснюється медико-психологічний супровід?

– Наша діяльність охоплює декілька напрямів. Передусім досліджуємо ситуацію з самими дітьми, аналізуємо початковий стан їхнього здоров'я, далі періодично його зміни, що відбуваються протягом навчального року. Вивчаємо динаміку розумової працездатності упродовж навчального дня, навчального тижня і року. Перебуваючи з дітьми під час уроку, фіксуємо їхню поведінку, діяльність і одночасно розумову працездатність. Поєднуємо це з тим, як подається матеріал, аналізуємо зміни в показниках та взаємозв'язок між ними. Узагальнення дають змогу прогнозувати, яка діяльність дітей більш функціональна, а що найбільше їх втомлює. Важливим аспектом є налагодження комфортного перебування в школі дітей початкової школи, що потребує тісної співпраці з батьками. Фахівці групи медико-психологічного супроводу, досліджуючи режим дня дитини, якість її життя, пов'язану зі здоров'ям, з'ясовують, як сприймають те, що відбувається з дітьми, самі батьки. Адже вони також мають певне бачення майбутнього дитини, часто спрямовані на активне втручання в розвиток особистості, що спричиняє надмірне навантаження. Як наслідок, перевтома, зміни у стані здоров'я. Ми намагаємося вкласти наші спостереження в систему і водночас побачити, що з дітьми відбувається, зрозуміти, де зусилля батьків є надмірними. Періодично проводимо опитування, щоб оцінити стан дитини з їхнього погляду, обґрунтувати, як режим дня і навантаження впливають на стан її здоров'я. Прагнемо, щоб результатом нашої співпраці було осмислене батьківство. Особливим напрямом медико-психологічного супроводу є робота з учителями.

і часі, зважаючи на навчальне навантаження. Ці дані узагальнюються і доповідаються вчителям та батькам. На жаль, між учителями і медиками поки що існує певний антагонізм: одні наполягають на тому, що їм заважають працювати, інші стурбовані тим, що завдання школи – нібито зробити дитину хворою, але розумною. Однак наші фахівці переконані, що співпраця з учителями проектних класів змінює цю думку. В проекті передбачено оцінювання стану серцево-судинної системи дітей, тестування, яке є звичним для шкіл, з контролем артеріального тиску, оцінюємо стан на підставі енцефалографії, вивчаємо адаптацію до школи. Опитування дітей про стан здоров'я і батьків щодо організації режиму дня здійснюємо наприкінці жовтня, коли відбувся адаптаційний період, та в кінці року. Маємо, хоча й суб'єктивну, інформацію: сприйняття дітьми важкості предметів та дані про стан їхнього здоров'я. Провокуємо батьків до усвідомлення того, що відбувається з дитиною, спрямовуємо, за потреби, до лікаря. Нам імпонує, що в проекті у рамках високої технологізації створено умови, за яких учитель має змогу емоційно впливати на розвиток дитини.

– Що з Ваших зауважень уже враховано розробниками проекту?

– За результатами попередніх досліджень наші фахівці висловили окремі зауваження по підручниках, рекомендації до використання ІТ, організації робочого місця, світлового режиму. Ми не намагаємося щось різко змінювати. Спочатку узагальнюємо здобутки, аби не зламати напрацьоване, а зрозуміти, як зробити краще. Потенціал проекту великий, однак це практична діяльність. Ідеального треба прагнути, щоб підлаштувати систему під дитину, а не навпаки.

*Матеріал підготувала
Анжеліна ПУГАЧ*